

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Växtskyddsmedel i jordbruket, beräknat antal hektardoser

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Kemikalier, försäljning och användning

Produktkod

MI0501

Referenstid

Kalenderåret 2020

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Kemikalieinspektionen
Kontaktinformation	Gunnel Wahlstedt, Statistiska centralbyrån
E-post	Lantbruksstatistik@scb.se
Telefon	010-479 62 45

Innehåll

1	Statistikens sammanhang.....	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamling	4
2.4.2	Mätning.....	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning.....	5
2.5	Bearbetningar.....	5
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under direktinsamlingen	6
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	6
2.6.3	Granskning av makrodata	7
2.6.4	Granskning av redovisning	7
2.7	Skattningsförfarande	7
2.7.1	Principer och antaganden	7
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	7
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information.....	9
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	9
Bilaga 1	.....	10
	Doslista för beräkning av antal hektardoser - referensår 2020.....	10

1 Statistikens sammanhang

Statistiken över växtskyddsmedel i jordbruket - beräknat antal hektardoser visar försäljningen av växtskyddsmedel omräknat till antal hektardoser. Statistiken ingår i den löpande statistiken över växtskyddsmedel.

Statistiken kompletterar den bild som Kemikalieinspektionens försäljningsstatistik i ton (kg) ger över utvecklingen, med ett mått som eliminerar effekterna av förändringar i rekommenderad dos mellan nya och äldre produkter och förändringar i de verksamma ämnenas effektivitet. Statistiken används bland annat vid uppföljning av miljömålet Giftfri miljö. Statistiken bygger på uppgifter som samlas in årligen.

Statistiken över växtskyddsmedel i jord- och trädgårdsbruket - användning i grödor, som också tas fram av SCB, visar *användningen* av växtskyddsmedel till olika grödor m.m. Den statistiken är intermittent och samlas in från ett urval av jordbruksföretag.

I detta dokument beskrivs upplägg och genomförande av undersökningen som resulterar i statistiken om hektardoser i jordbruket. Dokumentet kompletterar kvalitetsdeklarationen för statistiken som finns tillgängliga på www.scb.se/mi0501 under Dokumentation.

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Det har inte påverkat framställningen av hektardosstatistiken.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken främst avser att belysa är:

- antal sålda hektardoser för olika slag av växtskyddsmedel, uppdelade på olika redovisningsgrupper
- försålda mängder (medel och verksamt ämne) i ton för olika slag av växtskyddsmedel.

Målstorheterna kan inte vara lika detaljerade som intressestorheterna på grund av att statistiksekretessen har begränsat vilken redovisning som kan göras.

2.2 Ramförfarande

Statistiken baseras på de uppgifter som tillverkande och importerande företag årligen rapporterar till [Kemikalieinspektionens produktregister](#) om anmälningspliktiga kemiska produkter. Kemikalieinspektionen. Innehavare/ombud av godkännande lämnar

årligen uppgifter över mängden bekämpningsmedel (växtskyddsmedel och biocider) som överlåtits inom landet. Uppgifter lämnas för bekämpningsmedel som varit godkända under 2020. Ramen tillika rampopulationen utgörs av de innehavare/ombud som hade minst ett växtskyddsmedel godkänt under året.

Observationsobjekt samt uppgiftslämnare är företag av typen producenter (tillverkare), importörer och/eller försäljare av bekämpningsmedel.

SCB sammanställer en doslista med dos per hektar för de olika växtskyddsmedlen. Underlag till denna doslista hämtas oftast från Jordbruksverkets bekämpningsrekommendationer, så kallad rekommenderad dos, men även från doser enligt Kemikalieinspektionens registrering eller från företagets produktblad, webbsidor och ibland via uppgifter hämtade direkt från företagets representanter.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Denna statistik innefattar endast växtskyddsmedel.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamling

Statistiken kompletterar Kemikalieinspektionens försäljningsstatistik och baseras på samma dataunderlag. Uppgifterna lämnas till Kemikalieinspektionen via en digital e-portal där företagen kan registrera sin verksamhet, anmäla sina produkter och årligen redovisa mängduppgifter för produkterna på ett och samma ställe. Samtidigt med att uppgifterna lämnas anges också till vilka användarkategorier överlåtelsen har skett. Indelning görs i fem användarkategorier; Jordbruk, Skogsbruk, Fukt och Trädgård, Industri samt Hushåll. Uppgifter för referensåret 2020 innefattade bekämpningsmedel som var godkända under 2020. Sista datum att redovisa var den 28 februari året efter referensåret.

2.4.2 Mätning

SCB erhåller mikrodata från Kemikalieinspektionen. De uppgifter som erhålls är:

- regnr
- försålda kvantiteter
- verksamt ämne
- andel verksamt ämne
- produktnamn
- uppgift om produkten är fast eller flytande
- behörighetsklass.

SCB sammanställer en doslista med dos per hektar för de olika växtskyddsmedlen.

Statistiken avser *försäljning* av växtskyddsmedel och avspeglar inte exakt *användningen* av växtskyddsmedel. Detta beror på lagerförändringar på enskilda gårdar, till exempel på grund av hamstring vissa år.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Inget bortfall förekommer i denna undersökning.

2.5 Bearbetningar

Kvantiteter växtskyddsmedel beräknas och omräknas till kvantitet verksamt ämne. Mängderna summeras inom redovisningsgrupperna.

Några medel som redovisats under Jordbruk i Kemikalieinspektionens försäljningsstatistik har räknas bort. Det är några medel som används inom yrkesmässig frukt- och trädgårdsodling, främst i växthus och även några medel godkända för användning på golfbanor och grönytor. Vidare har medel som tillhör redovisningsgruppen Jordbruk men som inte används på åkermark uteslutits från beräkningarna. Det kan till exempel gälla medel som används i lager eller medel för ogräsbekämpning på hårdgjorda ytor.

Antalet hektardoser beräknas på följande sätt:

För varje medel har kvantitetsuppgiften i försäljningsstatistiken dividerats med dos uttryckt i liter eller kg per hektar från en fastställd doslista. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många hektardoser den sålda kvantiteten räcker till, och därmed också ett mått på hur stor yta, areal, som kan behandlas **en gång** med den sålda mängden.

Den använda beräkningsmetoden innebär att summan av antalet doser för en viss typ av växtskyddsmedel till en gröda kan motsvara en större areal än den totala arealen av grödan. Detta återspeglar vad som förekommer i verkligheten, nämligen att en gröda ibland behandlas mer än en gång med en viss typ av medel eller med olika medel.

SCB sammanställer en doslista med dos per hektar för de olika växtskyddsmedlen. Underlag till denna doslista hämtas oftast från Jordbruksverkets bekämpningsrekommendationer kallad rekommenderad dos, men även från doser enligt Kemikalieinspektionens registrering eller från företagens produktblad, webbsidor och ibland uppgifter hämtade direkt från företagens representanter.

Vid fastställande av dos för respektive medel används en arbetsgång där man strävar efter så få förändringar som möjligt mellan år. För många medel är fastställandet av dos enkelt då det bara finns en enda rekommenderad dos. För betningsmedel fastställs dos/ha genom att

maxdos enligt Kemikalieinspektionen multipliceras med utsädesmängden 2,5 ton för potatis, 200 kg för spannmål och för sockerbetor 1 enheter/ha. Ett medelvärde av Jordbruksverkets rekommenderade min- respektive maxdos används när medel till exempel används både i höst- och vårsäd. Om ett medel till största delen används i vårsäd används som regel mindosen. För medel där användning dominerar i den gröda där maxdos är rekommenderad används maxdos. För de allra senast godkända medlen samt för tillväxtregleringsmedel kan det ibland saknas rekommenderade doser från Jordbruksverket. I sådana fall kan den fastställda rekommenderade dosen tas fram genom en avstämning med företrädare från branschen.

Under våren 2018 hade Kemikalieinspektionen, Jordbruksverket och SCB haft en fördjupat kunskapsutbyte kring metodiken för att fastställa listan över de doser per hektar som används i beräkningarna. Kemikalieinspektionen och Jordbruksverket lämnades möjlighet att bidra med synpunkter innan doslistan för referensår 2017 fastställdes.

Doslista för referensår 2020 finns bifogad i bilaga 1. I bilagan anges även kod för hur dosen fastställts.

Beräkningsmetoden resulterar alltså i en teoretisk areal som de försålda kvantiteterna räcker till om man inom jordbruket använder doser enligt doslistan. Ambitionen är att doslistans doser ska motsvara den verkliga användningen i så stor utsträckning som möjligt. Metoden säger inget om hur stor areal som *verkligen* har behandlats utan ger underlag för att belysa växtskyddsmedelsanvändningens förändring över tiden.

Den senaste undersökningen av faktiskt behandlad areal i olika grödor och använda doser genomfördes av SCB avseende 2017. Resultat redovisades i *Växtskyddsmedel i jordbruket. Användning i grödor* ([MI 31 SM 1802](#)).

2.6 Granskning

Uppgifterna granskas av ämneskunnig personal vid SCB. I samband med bearbetning görs manuella och maskinella kontroller.

2.6.1 Granskning under direktinsamlingen

Insamling av uppgifterna görs av Kemikalieinspektionen. Information om vilken granskning som utförs av Kemikalieinspektionen är inte inhämtad.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

Mikrogranskning utförs av sakkunniga granskare. Det görs summakontroller, rimlighetskontroller, kontroller för att säkerställa att uppgifterna är fullständiga, har kodades rätt med mera.

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning av de framräknade statistikresultaten för olika redovisningsgrupper, så kallad makrogranskning, görs i SQL och i Excel. Exceltabellerna utgör också det slutliga underlaget för tabellerna som ingår i de statistiska meddelanden som publiceras. De kontroller som görs är framförallt summeringskontroller, logiska kontroller, avstämningar mot senaste årgång samt mot annan publicerad statistik.

2.6.4 Granskning av redovisning

Granskning inför publicering av tabellerna till de statistiska meddelandena (SM) görs i Excel. Analyserande text skrivs och granskas i Word. Granskning av slutlig text, tabeller och layout i det statistiska meddelandet görs i pdf-filerna inför publicering.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Vid skattningsarna antas fullständig ramtäckning.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Endast punktskattningar beräknas, och de statistiska mått som beräknas är summor för mängd produkt (handelsvara) och mängd verksamt ämne (i ton), samt medelvärde av försåld mängd uttryckt som mängd produkt respektive mängd verksamt ämne per hektar åkermark. För den senare beräkningen sammanvänds undersökningsresultaten med uppgifter om areal åkermark från jordbruksstatistiken. Uppgifterna beräknas totalt och för redovisningsgrupperna ogräsmedel, svampmedel, insektsmedel respektive medel för tillväxtreglering.

Försåld mängd (X_m) av enskilda medel skattas av Kemikalieinspektionen:

$$\hat{X}_m = \sum_u x_{mu}$$

Där u = objekt (uppgiftslämnare) och $\hat{X}_m$ är skattad försåld mängd medel räknat som produkt (handelsvara) i kilo eller liter.

För tabell 1 i MI 31 SM 2101 gäller att:

Total försåld mängd medel (X_{total}) skattas av SCB med:

$$\hat{X}_{total} = \sum_m \hat{X}_m$$

Där m = medel, (t.ex. en ogräsmedelsprodukt) och $\hat{X}_m$ är skattad försåld mängd medel räknat som handelsvara. Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser.

Total försåld mängd verksamt ämne (V_{total}) skattas av SCB med:

$$\widehat{V}_{total} = \sum_m \widehat{X}_m V_{m,andel}$$

Där m = medel, $\widehat{X}_m$ är skattad försåld mängd medel räknat i handelsvara och $V_{m,andel}$ är andelen verksamt ämne per medel. Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser.

Antal hektardoser ($antdos_{total}$) skattas med:

$$\widehat{antdos}_{total} = \sum_m \frac{\widehat{X}_m}{dos}$$

Där m = medel, $\widehat{X}$ är skattad försåld mängd medel räknat i handelsvara och dos är hektardos enligt lista. Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser.

Genomsnittlig dos medel per hektar åkermark, $dosm_{ha}$, skattas med:

$$\widehat{dosm}_{ha} = \frac{\widehat{X}_{total}}{\widehat{antdos}_{total}}$$

där $\widehat{X}_{total}$ är skattad försåld mängd medel räknat i handelsvara och $\widehat{antdos}_{total}$ är skattade antalet hektardoser.

Genomsnittlig dos försålt verksamt ämne per hektar åkermark, $dosv_{ha}$, skattas med:

$$\widehat{dosv}_{ha} = \frac{\widehat{V}_{total}}{\widehat{antdos}_{total}}$$

där $\widehat{V}_{total}$ är skattad försåld mängd medel räknat i verksamt ämne och $\widehat{antdos}_{total}$ är skattade antalet hektardoser.

Formlerna används även vid beräkningen för de olika redovisningsgrupperna.

För figur 1 i MI 31 SM 2101 gäller att:

Antal hektardoser per hektar åkermark, $antdos_{ha}$, skattas med:

$$\widehat{antdos}_{ha} = \frac{\widehat{antdos}_{total}}{\widehat{Areal}}$$

där skattningen av $antdos_{total}$ är enligt ovan och arealskattningen erhålls från jordbruksstatistiken.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Ingen skattning av tillförlitligheten genomförs.

2.7.4 Röjandekontroll

Röjandekontroll har genomförts för att uppgifter om enskilda företag inte ska gå att utläsa ur statistiken. Skattade målstorheter redovisas därför endast om punktskattningarna är baserade på ett tillräckligt stort antal svar. Värdet 0 prickas i tabellerna istället för att markeras med streck. Även sekundärundertryckning tillämpas för att undvika röjande.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Inkommande filer till SCB innehöll:

- rptpreparatuppgifter 412 rader
- rptverksammaamnen 559 rader
- rptmangduppgifter 412 rader

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har gjorts.

Bilaga 1

Doslista för beräkning av antal hektardoser - referensår 2020

Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning	Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning
3236	1000	7	4888	400	2
3345	1000	7	4893	5000	4
3513	40	1	4897	250	2
3571	700	2	4898	750	2
3615	500	2	4906	75	2
3823	750	1	4954	185	3
3856	2500	3	4959	1000	2
3887	2000	4	4966	140	5
3937	3500	3	4967	1000	2
3957	400	7	4969	2800	3
4115	1150	2	4972	3500	3
4140	400	6	4975	300	7
4201	2000	2	4980	600	2
4222	1000	2	4982	500	7
4232	15	4	4989	188	3
4357	1500	1	4992	600	7
4371	500	2	4995	500	7
4392	400	1	5002	188	3
4457	3500	3	5013	165	7
4482	500	1	5019	550	2
4490	2800	3	5027	400	1
4491	200	2	5047	250	7
4530	250	3	5058	1000	7
4552	112	3	5061	400	7
4579	1500	2	5065	2600	3
4610	1000	4	5072	1400	3
4686	1000	4	5096	1000	7
4688	600	2	5109	2800	3
4699	375	1	5110	600	7
4739	200	5	5113	15	4
4766	400	1	5137	2000	4
4778	250	4	5162	600	7
4826	625	1	5163	425	3
4838	675	3	5171	12	4
4843	600	7	5174	10000	2
4847	500	2	5187	300	2
4850	800	4	5194	300	6
4851	1000	2	5196	50	7
4852	100	2	5197	350	2
4868	600	7	5199	150	7
4872	500	2	5208	1125	3
4884	250	4	5214	1250	3

Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning	Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning
5215	1000	4	5310	400	1
5221	137	3	5312	200	1
5223	875	4	5314	200	1
5226	150	7	5315	750	2
5231	15	2	5317	750	2
5232	1000	4	5318	325	3
5233	500	1	5319	400	6
5234	330	2	5321	700	2
5235	330	2	5325	500	7
5236	550	2	5328	3000	2
5246	1000	2	5329	1000	1
5248	188	3	5330	1000	7
5249	1950	3	5339	250	2
5252	33	2	5340	6000	7
5253	750	2	5342	400	1
5254	500	4	5345	750	2
5256	600	2	5347	850	3
5257	2500	6	5348	2000	7
5259	1125	3	5352	375	3
5260	1125	3	5365	60	1
5261	1500	5	5373	400	2
5263	750	3	5374	125	3
5264	1000	2	5377	208	3
5265	1000	2	5384	1375	3
5266	750	4	5401	50	7
5267	200	2	5405	1000	2
5268	600	7	5408	1200	6
5269	2500	2	5411	1500	1
5272	800	2	5413	625	3
5274	750	3	5416	750	3
5284	700	2	5424	30	2
5288	1050	3	5425	40	2
5291	400	6	5428	11,25	4
5292	900	2	5429	85	7
5293	1000	2	5430	12	4
5295	200	1	5431	15	4
5296	1500	3	5432	22,5	4
5297	3500	3	5433	170	7
5300	2500	2	5434	12	4
5306	500	7	5435	20	4
5307	400	1	5436	37	3
5309	250	4	5437	300	2

Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning	Regnr	Dos, g eller ml/ha	Kod för dos- bestämning
5444	33,3	1	5522	200	1
5445	60	7	5526	150	7
5452	750	6	5527	300	1
5459	500	2	5528	400	1
5464	500	3	5530	2100	3
5465	500	3	5533	800	2
5468	500	2	5540	675	3
5485	37,5	3	5547	1500	2
5487	750	2	5560	1500	2
5488	400	1	5564	450	7
5492	7,5	4	5565	2000	4
5493	100	2	5566	2000	4
5494	112	3	5577	1000	2
5495	300	5	5581	750	2
5496	400	6	5582	750	2
5498	250	2	5584	1100	2
5499	35	3	5585	1100	2
5503	1000	7	5593	50	2
5506	200	7	5595	60	2
5507	200	7	5602	2500	3
5509	1000	2	5604	1500	3
5518	3500	3	5607	240	2
5519	3500	3	5624	1250	2
5521	250	7	5652	1000	2

Kod för dosbestämning

1. maxdos enligt Kemikalieinspektionens registrering
2. rekommenderad maxdos enligt Jordbruksverket
3. medelvärde av Jordbruksverkets rekommenderade min och maxdos
4. rekommenderad mindos enligt Jordbruksverket
5. maxdos enligt Kemikalieinspektionen för mest relevanta gröda/grödor
6. avstämt med företrädare för branschen
7. ingen skillnad på rekommenderad max och mindos